

ÖRÖKZÖLD

Miért oktatjuk a könyvtárhasználót?

A könyvtárhasználókat a következő indítékok alapján érdemes – és kell – oktatni:

- a könyvtárhasználat fontos része annak az önképzési folyamatnak, mely ma már az embert egész életén keresztül elkíséri;
- a jelenlegi oktatási gyakorlat az előadások helyett mindinkább szemináriumokkal és egyéb aktív módszerekkel él, s ezek önálló munkát tételeznek fel az anyaggyűjtésben;
- terjed egy egészséges könyvtárosi filozófia: nem szabad megvárunk, amíg a felhasználó kérdésekkel áraszt el bennünket, célszerűbb az ismereteket mindenki számára preventív módon hozzáférhetővé tenni.

Az oktatásban jelenleg inkább a folyamatjelleg kap hangsúlyt a megszerzett tudással szemben. A könyvtárhasználók képzésénél is felmerül a kérdés: hogyan terjeszthető ki a könyvtárhasználati képzés az ember életpályájának egészére, illetve *hogyan hozható egyensúlyba a folyamat és eredménye*. További kérdés, hogy ki tanítsa a könyvtári felhasználót: a könyvtáros vagy a pedagógus?

A jelenlegi képzés két feltevésen alapul:

- a) a könyvtáros feladata, hogy a felhasználókat a könyvtár használata és az irodalomkutatás rejtjelmeibe bevezesse;

- b) a könyvtárhasználat és az irodalomkutatás formális keretek közt oktatható.

A szerző véleménye szerint mindkét feltevés helytelen. A szakmai képzés keretén belül és az oktató személyzet bevonásával kell lebonyolítani ezt a képzést. Jóval korábban kell megkezdenni a könyvtárhasználattal és az információval való foglalkozást, mint eddig. Igen lényeges megjegyezni, hogy az *információval való hatékony foglalkozás a modern társadalom egyik legfontosabb problémája*.

A felhasználók részére szervezett tanfolyamok haszna vajmi kétséges, hacsak nem olyan könyvtárosok tartják az előadásokat, akik egy másik szakterület szakértői is. A könyvtáros feladata a kurzusok szervezése lenne. Milyen is legyen a felhasználók képzése? A vele kapcsolatos követelmények az alábbiak:

- a) az egyetemi (ill. iskolai) képzés integráns részének kell lennie;
- b) egy-egy szaktárgy előadója (oktatója) legyen felelős a képzésért;
- c) eközben tudatosítani kell a könyvtárak szerepének fontosságát az információ és a kommunikáció folyamatában.

Az oktatás csak alapelveket tisztázzon, ne menjen bele a részletekbe. A hallgatók mindössze azt tanulják meg, hogy a könyvtárak

fontos információk források lehetnek, s bár használatuk szükségszerűen kissé bonyolult, ám a személyzet tud és hajlandó is segíteni a használónak, amennyiben ez szükséges. Ahhoz, hogy pontosan meghatározhassuk, hogy milyen segítségre van szüksége a felhasználónak, fel kell ismernünk azt a tényt, hogy a felhasználók zöme inkább gyakorlati ember, mint kutató. A felhasználók képzése során ezért az egyik legnagyobb hiba azt feltételezni, hogy minden egyetemi hallgatóból elszánt kutató lesz, s emiatt a legbonyolultabb eszközök használatára lesz szüksége. Ez ekkor túl sok, később viszont – a felejtés folytán – már túl kevés lesz.

Összefoglalva, *a könyvtárosok ne szervezenek formális tanfolyamokat a felhasználók részére*, az általános jellegű könyvtárak pedig ne nyújtsanak szakosított információszolgáltatásokat. A felhasználó képzése helyett a könyvtárosokat kellene alaposabb képzésben részesíteni, hogy méltó segítőitársai lehessenek a felhasználóknak. A felhasználók igényei annyira sokfélék és előre ki sem számíthatók, hogy többségük nem illeszthető bele semmiféle kurzus vagy információs szolgáltatás tartalmába. Az online információs szolgáltatások elterjedésével párhuzamosan nő az információs szakember szerepe, aki a felhasználó és az adatbázis közti közvetítőként funkcionál.

LESTEK, R.: Why educate the library user? = Aslib Proceedings, 31. köt. 8. sz. 1979. p. 366-380. (Próhle Éva) – Forrás: in TMT 28 (1981/6) 271-272.

A képek forrása: <https://fortepan.hu/> A képek adományozói: Bauer Sándor, Urbán Tamás, Erdei Katalin, Péterffy István, Kádas Tibor, Baráth Endre

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2019. szeptember 25.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229